

AİLE ÇİZ TESTİ

Maurice Porot tarafından geliştirilen ve psikanalitik verilere dayanan projektif bir resim testidir. Temel amacı, çocuğun ailesi ile olan çatışmalarını açığa çıkarmaktır. Testin tüm gereci: kâğıt, kalem, silgi ve boya kalemlerinden oluşur.

Resim yapmak için gerekli olanaklar verilen çocuğa: «Ailenin resmini çiz» talimatı verilir. Zaman kısıtlanmamıştır. Çocuğa dilediği gibi çalışma özgürlüğü tanınır. Ancak tüm test süresince denek dikkatle gözlenir. Aileyi oluşturan bireylerin kâğıda dökülüş sırası belirlenir. Çizim anında resme ve resimdeki kişilere ilişkin söylediği sözler, mırıldanmalar, anlamlı davranışlar, kendisine fark ettirilmeden kâğıda geçirilir. Çizimin bitiminde, kâğıtta yer alan kişilerin adlandırılması denekten istenir.

Testin yorumlanması fazla karmaşık değildir. Ancak tüm projektif testlerde olduğu gibi, yorumcunun objektif görüş sahibi olmasını gerektirir. Elde edilen sonuçlar tekrar tekrar gözden geçirilmeli, kesin bir yargıya varmadan önce genel bir değerlendirme yapılmalıdır.

Aile resimlerinde yer alan bireyler, ya bir, ya da iki yatay dizi içinde sıralanırlar. Çocuğun aile içinde en çok değer verdiği kişiler en ön sırada yer alırlar. İkinci derecede önem taşıyanlar ise, arka planda bulunurlar. Bazen bir üçüncü sıra oluşturulur ki, bu daha çok kalabalık aileye sahip çocukların resimlerinde görülür. Bütün bunlardan başka, kâğıda çiziliş sırası da, bireylerin çocuk için taşıdığı önemi belirleyen bir değer taşır.

Çocuk çoğunlukla, aile içinde kendine örnek aldığı, özdeşleştiği kişiyi ilk olarak ve genellikle sayfanın en soluna çizer. Bu aynı zamanda bir onur basamağı sayılabilir. Kalabalık ailelerde en son olarak çizilen kişi, genellikle sayfanın en sağına yerleştirilir. Bu çoğu kez çocuk için en az değer taşıyan aile bireyidir. Kimi kere sayfaya yerleştirme işi karışık bir sıra izler. Böyle durumlarda resimlerin yapılış sırasını belirlemek önem taşır.

Aile bireyleri normal olarak gerçekte sahip oldukları boy oranlarıyla resimde yer almalıdırlar.

Çocuk aile içinde çatıştığı kişileri değişik biçimlerde dışa vurur. Kimi kere bunları aile boy oranısına uymayacak şekilde küçülterek, sayfanın en arkasına atar. Kimi kere ise çok çirkin çizer veya bazı öğelerini, kollarını, bacaklarını eksik bırakır. Çatışma eğer çok büyükse aile tablosunda ona hiç yer vermeyebilir. Buna karşın, çocuğun kendinin resimde bulunmayışı, her zaman ailesiyle çatıştığı anlamına gelmez. Çatışmayı güçlendirecek başka bir bulgu yoksa bu, bir ressamın yaptığı resme kendini katmayışındaki objektivizm olarak kabullenilmelidir. Yargıya varabilmek için konu üzerinde derinlemesine araştırma yapmak gerekir. Çocuğun aile içinde kendine verdiği yer de büyük anlam taşır. Kişiler, çocuğa olan uzaklık ve yakınlıklarıyla da önem kazanırlar.

Boya kalemlerinin kullanılış biçimi de, aynı sembolik değerler açısından yoruma tâbi tutulur. Resimde özenle boyanan kişi, denegin en çok değer verdiği kişi olarak kabul edilir. Çirkin

boyanan veya boyanmadan bırakılanlar daha az bir öneme ve değere sahiptirler çocuk gözünde.

Aşağıda izlediğiniz resim, altı yaşında küçük bir oğlan çocuğuna ait bulunmaktadır. Denek, büyükannesi, büyükbabası, ana - babası ile birlikte oturmaktadır. Çalışan ana - baba, çocuklarının bakımını büyükanneye bırakmışlardır. Çizimde de, büyükannenin çocuk için taşıdığı önem hemen göze çarpmaktadır. Büyükanneyi simgeleyen resim sayfanın en soluna, ilk olarak ve diğer tüm aile bireylerinden büyük yapılmıştır. Bundan başka, büyükannenin dışında ailenin hiç bir bireyine kol takılmamıştır. Bu, büyük anneye verilen önemi vurguladığı kadar, onun aile içindeki işlevini de

Soldan sağa: Büyükanne, büyükbaba, anne, baba ve denek.

açıkça belirtmektedir. Büyükbaba, çocuk gözünde ailenin en az önem taşıyanıdır ve en arka plana bırakılmıştır. Baba en sağda çizilmiş olmakla birlikte, çocuk kendisini onun yanında ve aşağı ukarı eş büyüklükte çizerek özleştigi kişinin o olduğunu belirtmektedir. Bir bakıma kendini de en az baba kadar önemli görmektedir. Anneye resmin ağırlık merkezinde yer verilmiştir. Anneanneden sonra en büyük olarak çizilen bireydir. Bu da onun önemlilik sıralamasında ikinci olduğunu göstermektedir.

Yine altta, altı yaş altı aylık bir kız çocuğunun çizdiği aile resmini görüyorsunuz. Çocuk annesiyle ve babasıyla birlikte oturmaktadır. Ailenin tek çocuğudur. Resimde izlenen boy orantısı normale büyük bir uyum göstermektedir. Denek ilk olarak anneyi yapmakla kendisine büyük önem verdiğini ve onunla özdeşleştiğini göstermektedir. Bu son derece doğal bir olgudur. Her hangi bir çatışma olmadığı zaman, anne, kız çocukların benzetmek istediği, olmak istediği kişidir. Çocuk resimde ikinci olarak yer almıştır ve baba ile anne arasına girerek, aile içindeki yerinin önemini, kendinin ailenin ağırlık noktasını oluşturduğunu yansıtmak istemiştir. Resimdeki kişilerin ayaklarına bakarak bazı ipuçları elde etmek olası. Anne ve babanın ayakları merkezde yer alan çocuğa doğru bir yönelim içindedir. Bu da onun egosantrizmini, ailenin odağı ve ilgi noktası olma istek ve eğilimini vurgulamaktadır. Çocuğun ayakları ise babaya yöneliktir. Bu psikanalitik varsayım doğrultusunda bir görüntüdür. Kız çocuk anneye özdeşleşmekte ve babaya yönelmektedir.

Anne, çocuk, baba